

Retouradres Postbus 90150, 5600 RB Eindhoven

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie participatie
T.a.v. o.v.v. Luchtruimherziening
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

gemeente Eindhoven
kenmerk: 5669681
24 februari 2021

Betreft: Zienswijze op de Luchtruimherziening

Geachte heer, mevrouw,

In “de Ontwerp-Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening” geven minister Van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) en staatssecretaris Visser (Defensie) aan hoe het Nederlandse luchtruim klaar is voor de toekomst. Kern van deze herziening is dat door nauwere samenwerking tussen de burger- en militaire luchtvaart de ruimte in het luchtruim veel efficiënter kan worden benut.

We zijn positief dat deze ontwikkeling voor Nederland macro gezien zorgt voor minder brandstofverbruik, vermindering van de CO₂- en stikstofuitstoot en zorgt voor minder hinder op de grond. De opgestelde milieueffectrapportage (PLanMER) laat zien dat er ook positieve effecten zijn te verwachten. De voorgestelde nieuwe manier voor de afwikkeling van vliegverkeer leidt volgens de verkenning tot het zo min mogelijk overvliegen over stedelijk gebied en natuurgebieden, een vermindering van het geluid op de grond, minder emissies van CO₂ en stikstof en reductie van de vliegtijd. En dat er in potentie verruiming van de capaciteit in het luchtruim vrij komt. Terecht wordt in de milieu-effectrapportage echter aangegeven dat de precieze effecten nog afhangen van de verdere uitwerking in de komende periode. En dat is voor de potentiële regionale impact zeer relevant.

Wij kunnen ons vinden in de tot dusver uitgewerkte studie, maar die is ons inziens nog niet compleet voor besluitvorming. We vragen bij de verdere uitwerking aandacht voor en meer concreet inzicht in de volgende aspecten en opmerkingen:

- *Benutten van potentiële ruimte en cumulatie van effecten van meerdere luchthavens:* De uitbreiding van het bestaande militaire oefengebied in het noorden van Nederland, waardoor een oefengebied in het zuidoostelijke deel van Nederland komt te vervallen is een goede ontwikkeling. We constateren dat de vrijkomende ruimte *mogelijk kan worden* opgevuld door het civiele luchtverkeer. Ons inziens dienen de uitkomsten van de besluitvorming over de Proefcasus Eindhoven daarvoor leidend te zijn en te blijven. En dient er bij de uitwerking aandacht te zijn voor de cumulatieve impact van vliegverkeer in de regio, waarin de effecten van vier luchthavens op de leefomgeving neerslaan (Eindhoven, Volkel, Gilze-Rijen met het militaire oefengebied Oirschotse Heide, vliegbasis De Peel). Het gaat daarbij om inzicht in gezondheidseffecten van vliegverkeer,

inclusief de impact van (ultra)fijnstof, waarover de uitkomsten van de studie bij Schiphol door het RIVM eind 2021 beschikbaar komen. Maar ook om het terugdringen van de stikstofbelasting in de te zwaar belaste regio met het relatief grote aantal Natura2000 gebieden. Wij zijn van mening dat de winst van het herschikken van het vliegruim op het gebied van ultra-fijnstof, CO₂, stikstof en geluid substantieel ten gunste moet komen aan natuur- en gezondheidswinst en niet uitsluitend ingezet mag worden ten behoeve van de uitbreiding van het aantal vliegbewegingen. Dit laatste kan naar onze mening pas plaatsvinden als de noodzaak van uitbreiding van het aantal vliegbewegingen is aangetoond. In lijn met de huidige Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS) waarbij ook direct wordt ingezet op natuurherstel van de reeds in Zuid- Nederland aanwezige overbelaste gebieden;

- *Bij uitwerking per regio/luchthaven is maatwerk nodig voor de optimalisatie van start-/landingsprocedures.* In de milieueffectrapportage wordt aangegeven dat er sprake is van een stapsgewijze vernieuwing van de afhandeling van het luchtverkeer. Voorgesteld wordt om in heel Nederland in te zetten op zoveel mogelijk continu klimmen (NADP2) en dalen (CDA) en het vliegen volgens vaste en kortere routes. Wij zijn van mening dat dit per luchthaven op maat moet worden ingeregeld, waarbij voor Eindhoven Airport de Proefcasus Eindhoven leidend dient te zijn.
- *Integraal sturen op effecten.* Het gaat ons inziens ook niet alleen om het beperken van de uitstoot van CO₂, maar ook om het beperken van de emissies van (ultra)fijnstof, vermindering van geluidhinder voor en slaapverstoring van omwonenden, en het reduceren van de stikstofuitstoot op de Natura2000 gebieden in de regio. De onderbouwing daarvan ontbreekt in de huidige Milieueffectrapportage en zal naar onze mening ook voor de betreffende regionale luchthavens moeten worden uitgewerkt en overgelegd.
- *Gezondheidseffecten compleet en concreet uitwerken.* In de Milieueffectrapportage en de verdere uitwerking van de herziening van het luchtvaartuim dient ons inziens het thema gezondheid veel duidelijker en concreter te worden uitgewerkt. Vanuit de cumulatieve milieu-gezondheidsimpact, de gezondheids-/hinderbeleving en slaapverstoring. Dat doet recht aan de wettelijke opgaven van de Omgevingswet. En zo kan ook rekening worden gehouden en recht worden gedaan aan de regionale opgaven (Woondeal, Brainportontwikkeling, transitie platteland e.d.).

Eind van het jaar komen de resultaten beschikbaar van het meerjarig onderzoek naar emissies van (ultra)fijnstof bij Schiphol. Die informatie is van groot belang voor de verdere keuzes en besluitvorming over de luchtruimherziening. Luchtkwaliteit is in de bestaande Milieu Gezondheids Risico Indicator (MGR) landelijk gemiddeld bezien voor 70% bepalend voor de cumulatieve milieugezondheidseffecten.

Ten behoeve van de uitwerking van de Omgevingswet zijn daartoe goed bruikbare instrumenten beschikbaar gemaakt; de Milieu-Gezondheids Risico tool (zie Atlas leefomgeving/kaarten/regio en RIVM site <https://www.gezondeleefomgeving.nl/instrumenten/MGR>) vertaalt de impact van luchtkwaliteit, geluidbelasting e.d. naar gezondheidslast en kan worden gebruikt als monitorings- en scenario-onderzoeksinstrument.

- *Vanuit de omliggende gemeenten van vliegbasis De Peel wordt extra aandacht gevraagd voor te verwachten negatieve effecten van voorgenomen reactivering van vliegbasis De Peel.* Ernstige zorgen zijn er voor wat betreft de gevolgen voor de gezondheid van onze burgers, de leefbaarheid van de kernen, de luchtkwaliteit, de bedrijvigheid met betrekking tot veeteelt, de transitie buitengebied en de mogelijkheden voor recreatie.
- *Breng in beeld of en hoe met welke mitigerende maatregelen rekening gehouden wordt bij de verdere uitwerking.* In de huidige onderzoeken is onvoldoende inzichtelijk hoe de belangen en eventuele consequenties van mitigerende maatregelen voor gezondheid en natuurbescherming worden meegewogen. Met recente adviezen van Remkens over stikstof is duidelijk geworden dat “niet alles kan” en dat stikstofemissies van de ene ontwikkeling een belemmering kunnen vormen voor andere gewenste ontwikkelingen. Dit dient in het onderzoek “passende beoordeling op hoofdlijnen luchtruimherziening” te worden meegenomen. Het is ons inziens van belang genoemde belangen op waarde en toekomstbestendigheid mee te wegen.

Wij verzoeken u bovengenoemde opmerkingen bij verdere uitwerking van de PlanMER en besluitvorming te betrekken. Graag vernemen wij of en op welke wijze u onze opmerkingen meegenomen heeft.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Eindhoven,

Mede namens de colleges van de gemeenten Best, Bladel, Boxtel, Eersel, Meierijstad, Oirschot, Son en Breugel, Reusel-De Mierden, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre,

secretaris